

Turbuly Lilla

Színház és/vagy agora?

A Nálatok is esik? című előadás apropóján

Miért járunk színházba? Feltesszük-e egyáltalán ezt a kérdést magunknak? Most, amikor a járvány hosszú időre megfosztott bennünket ettől a lehetőségtől, talán igen. Akik legyőzik a negyedik hullám miatti szorongásukat, és elmennek, valószínűleg mérlegelik a kockázatot és a bennük meglévő készlet erejét. Ezen az őszön teltházak és erősen foghíjas nézőterekkel egyaránt találkozhatott, aki visszatért a saját színházba járó rutinjához. Talán kikapcsolódni, szórakozni szeretne. Ez az egyik legerősebb motiváció a közvélemény-kutatások szerint. Mások inkább az elgondolkodtató, önmagunkkal, problémáinkkal szembesítő színházat kedvelik. Vannak, akik ezt klasszikusokkal szeretnék megélni, és vannak, akikhez a kortárs darabok állnak közelebb. Sokan kedvenc színészük kedvéért mennek, és megnézik bármiben, akár többször is. És persze kisebb-nagyobb mértékben közrejátszhatnak más szempontok is: a színház társasági esemény, találkozási pont, randihelyszín is lehet.

Mindez azért jutott eszembe, mert a 12. Soltis Lajos Országos Színházi Találkozón, Celldömölkön láttam egy felnőtt szobaszínházi előadást drámás foglalkozással, és az előadás utáni beszélgetésen ezek a kérdések is előkerültek. A *Nálatok is esik?* két független színházi csapat, a Trainingspot Társulat és a Kb35 Inárcs közös munkája. (Utóbbi társulat nevének az a megfejtése, hogy Inárcs kb. 35 kilométerre van Budapeستől.)

Az iskolás korosztálynak szóló színházi nevelési előadások az utóbbi tíz évben igencsak megsokasodtak, lassan nincs olyan kőszínház, amelyiknek ne lenne ilyen programja, és a független társulatok közül is sokan készítenek tantermi és színházi nevelési előadásokat, élükön az évtizedek óta ezzel foglalkozó két csapattal, a Kerekasztal Színházzal és a Káva Kulturális Műhellyel. Az azonban, hogy a korhatárokat kitágítják, és már óvodásoknak, valamint felnőtteknek is készülnek résztvevő színházi előadások vagy drámafoglalkozások, az utóbbi néhány évben kezd terjedni.

Terjednek a szobaszínházi előadások is. Részben kényszerből: a független társulatoknak általában nincs önálló játszóhelye, a befogadó színházak száma pedig korlátozott. A pénztelenség is arra ösztönzi a játzókat, hogy a szükségből kovácsoljanak erényt, és a saját lakásukban játszanak, vagy egy megfelelő nagyságú nappaliba bárki által meghívható előadásokat készítsenek. De volt már arra is példa, hogy Formanek Csaba (drámaíró, színész és rendező) egy fürdőszobában csinált színházat. Ő ült a kádban, a közönség meg körülötte.

A *Nálatok is esik?* szobaszínház, igaz, Celldömölkön a színház előterében játszották, ahol egy szőnyeggel és néhány bútordarab-

bal imitálták a szobát, de a színészek előadás közben a teakonyhát és a mosdót is bejárták, mintha tényleg egy lakásban játszanának. A történet a mai hazai közbeszédben vitákat generáló kérdéseket is érint: a családalapítás, gyermekvállalást, beleértve a meleg párok gyermekvállalását is, a mozaikcsaládok helyzetét, a szexuális orientációt. Közben egy színházi közegben játszódó történet ez a barátság-ról és szerelemről, érzelmekről, dilemmákról, elköteleződésről és az attól való félelmekről.

Luca és Petya régóta barátok, Petya ráadásul szerelmes a lányba, aki viszont a barátnőjével szeretne gyereket vállalni. Ehhez kéri Petya segítségét. Ez így akár egy hollywoodi szüzsé is lehetne, hogy mégsem lesz belőle könnyed romantikus komédia, azt az érzelmek, dilemmák, a kimondott szavak mögötti tartomány megmutatása és a színészi játék teszi.

A szobaszínházban elkerülhetetlen intim közelség (a közönség és a színészek között) érzékeny, visszafogott játékot igényel. Megnő a gesztusok, a mimika szerepe, egy pillantás, egy félmosoly is erősen hathat. Barna Lilla és Boda Tibor eltalálták a határvonalat, természetes játékok mintha egy véletlenül a látókörünkbe került baráti-szerelmi kapcsolat tanúivá tett volna bennünket.

A játék egy pontján azonban megálltak, és a drámafoglalkozás vezetője, Manyasz Erika vette át a szót, hívta beszélgetésre a közönséget. Az, hogy a beszélgetésre nem az előadás végén került sor, hanem megszakították vele a játékot, megosztotta a közönséget, sőt, még a szakmai vendégeket is. Az egyik oldal úgy érezte, agyoncsapták a színházat, ő nem a nézőtársai véleményére kíváncsi, haza akarja vinni az élményt, és maga kezdene vele valamit. Talán iskolásnak is tartja ezt a módszert, ami nem illik felnőtt emberekhez.

Mások szerint a beszélgetés olyan szempontokra hívta fel a figyelmet, amelyekre maguktól nem gondoltak volna, és kifejezetten élvezték, hogy megvitathatják a különböző álláspontokat. Ők azért (is) járnak színházba, hogy a játék mellett alkalmuk legyen élő eszmecsere. Lehet, hogy most, a hosszú elzártság után

talán még jobban is, mint korábban. Nem beszélve arról, hogy az egyre agresszívebb közösségi médiás kommentháborúk korában milyen fontos lenne, hogy tudjunk élőben, a másikat meghallgatva beszélgetni, vitatkozni.

Ehhez persze az is kell, hogy a foglalkozás vezetője kézből tudja tartani a beszélgetést, anélkül, hogy rátelepedne a jelenlévőkre. Nem egyszerű feladat, mindannyian ismerünk „lelőhetetlenül” sokat beszélő embereket társasházi közgyűlésekről és egyéb rendezvényekről. Ebben az esetben a profi foglalkozásvezetés adott volt. Tény azonban az is, hogy a közönség kisebb része kapcsolódott be aktívan, a többség csak figyelt, vagy éppen bosszankodott. Például azért, mert szereti a kerek, lezárt történeteket. Itt azonban erről szó sincs, pontosabban a néző maga zárhatja le a történetet, úgy, ahogy ő gondolja. Ebben az esetben lerajzolhattuk, hogy látja majd a családját a most még csak tervezett kisgyerek, amikor az óvodában arra kéri, hogy készítsen családrajzot.

Ahogy a drámafoglalkozás vezetője nem ítélkezik, nem minősíti a felvetéseket, hozzászólásokat, „csak” alkalmat ad megfogalmazásukra, a színház kontra nevelés vagy a színház kontra agora témában sem lehet egyértelmű válaszokat adni. Nekünk kell eldönteni, hogy mit várunk a színházról, és olyan előadásokat keresni, amelyek a várakozásainknak jó eséllyel megfelelnek. Persze, választani csak úgy tudunk, ha megvan bennünk a nyitottság az új formák megismerésére, ha belefér egy-egy olyan este is, ami után kissé csalódottan megyünk haza. Mert lehet, hogy legközelebb egy olyan előadásba futunk bele, ami még a saját nappalinkba is szívesen meghívánk.

Kb 35 Inárcs – Trainingspot Társulat:

Nálatok is esik?

felölt szobaszínházi előadás drámás foglalkozással

Játsszák: Barna Lilla és Boda Tibor

Drámatanár: Manyasz Erika

18 éven felülieknek ajánlják